

Nr 85.

Godkänd av första kammaren den 18 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 18 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av riksdagens år 1914 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1913.

(Statsutskottets utlåtande nr 49.)

Till Konungen.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1913 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande förvaltande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Eders Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärenden anföra följande.

Enskilda läroverken.

Beträffande de enskilda läroverken hava revisorerna till en början erinrat, hurusom i kungl. kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter m. m. Avdelningen B) med däri genom kungl. kungörelsen den 18 juni 1910 vidtagen ändring, föreskrives, bland annat, att av anslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter skola till varje

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 32 häft. (Nr 85.)

läroanstalt, som åtnjuter understöd från något av de i reservationsanslaget till enskilda läroanstalter ingående särskilda anslag, under den tid statsunderstöd åtnjutes, utgå följande bidrag, för läsår räknat:

1) 200 kronor för varje ämneslärarinna, som är berättigad till en avlöning av minst 1,400 kronor i första, 1,700 kronor i andra och 2,000 kronor i tredje lönegraden;

2) två tredjedelar av de ålderstillägg, som enligt de i avdelningen A) av förstberörda kungörelse stadgade grunder tillförsäkras föreståndarinnor och lärarinnor.

Dessa ålderstillägg äro, såsom revisorerna vidare erinrat, för föreståndarinna ett å 300 kronor, för ämneslärarinna med högre kompetens två å 300 kronor vardera eller tillsammans 600 kronor samt för ämneslärarinna med lägre kompetens två å 300 kronor vardera och ett å 200 kronor eller tillhoppa 800 kronor.

Enligt vad revisorerna påpekat, kan således en statsunderstödd enskild läroanstalt, enligt ovensagda bestämmelser, komma i åtnjutande av statsbidrag för en föreståndarinna med 200 kronor (enligt mom. 2), för en ämneslärarinna med högre kompetens med 200 kronor (enligt mom. 1) och med 400 kronor (enligt mom. 2) eller tillsammans 600 kronor, samt för en ämneslärarinna med lägre kompetens 533 kronor 33 öre.

Därjämte hava revisorerna erinrat, hurusom för åtnjutande av berörda statsbidrag är föreskrivet, bland annat, att ämneslärarinna skall påvila full tjänstgöring, varmed enligt kungörelsen skall förstås »tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk». I detta hänseende förekommer i § 133 av gällande stadga för rikets allmänna läroverk den bestämmelsen, att första lärarinna vid samskola skall lämna undervisning 20 till 22 timmar och övriga ämneslärarinnor 22 till 26 timmar varje vecka.

Vidare hava revisorerna meddelat, att Eders Kungl. Maj:t genom brev den 25 april 1913 förordnat, bland annat, att rekvisition av ifrågavarande statsbidrag skall »hos vederbörande myndighet göras av skolstyrelse, föreståndare eller föreståndarinna, varvid skall genom intyg av läroanstaltens inspektor styrkas, ej mindre att de för anslagets åtnjutande stadgade villkor blivit fullgjorda, än även att vederbörande lärarinnor bestritt den dem åliggande undervisningen under den tid, rekvisitionen avser».

I anslutning härtill hava revisorerna därefter anfört följande:

»Den för berörda statsbidrags åtnjutande givna bestämmelsen, att ämneslärarinna skall hava presterat »full tjänstgöring» eller »tjänstgöring

till ungefär den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk» har, efter vad revisorerna funnit, blivit olika tolkad. Så har t. ex. vid en och annan skola däri inräknats undervisning i övningsämnen, såsom sång, teckning och välskrivning eller närvaro såsom vakt vid skrivning i annat än ämneslärarinnans undervisningsämne, eller ock, vilket i synnerhet varit förhållandet i huvudstaden, bestridande av befattning såsom biträdande föreståndarinna. De till denna sistnämnda kategori hörande ämneslärarinnor hava meddelat undervisning i läroämnen under avsevärt kortare tid, än som åligger första lärarinna eller ämneslärarinna vid allmänt läroverk, vid en skola till och med allenast 2 timmar i veckan. De göromål av olika slag, som därutöver ålegat dem såsom biträdande föreståndarinnor, hava nämligen uppskattats såsom fullt motsvarande minskningen i undervisningsskyldigheten. Då denna uppfattning delats av vederbörande skolas inspektor och denne med anledning därav lämnat sådant intyg, som i ovannämnda kungl. brev den 25 april 1913 fordras för anslagets åtnjutande, har den utbetalande myndigheten saknat anledning att ingå i närmare undersökning angående beskaffenheten av lärarinnornas tjänstgöring.

Då, såsom ovan framhållits, det årliga statsbidraget för föreståndarinna utgår med allenast 200 kronor, synes således, därest den biträdande föreståndarinnan hänförs till föreståndarinnegruppen, skolan för henne hava kommit att erhålla allenast sagda belopp. Genom att däremot, såsom vid här i fråga varande skolor ägt rum, inräkna de biträdande föreståndarinnorna bland ämneslärarinnorna, hava avsevärt högre statsunderstöd kommit att utgå. Ett par av dessa skolor hava på detta sätt var för sig kommit i åtnjutande av statsbidrag för två biträdande föreståndarinnor; och vid det ena av dessa läroverk hava de båda biträdande föreståndarinnorna tillsammans meddelat undervisning under kortare tid, än som åligger en ämneslärarinna.

Då revisorerna hysa den uppfattning, att bestämmelserna uti 1909 års kungörelse måste anses innebära att varje ämneslärarinna, för vilken statsbidrag begäres, skall hava meddelat verklig undervisning i läroämnen i ungefär samma utsträckning, som ämneslärarinna vid allmänt läroverk, men det visat sig, att å vissa håll en avvikande uppfattning gjort sig gällande, hava revisorerna icke ansett sig kunna underlåta att å förhållandet fästa uppmärksamheten.»

Läroverksöverstyrelsen har i ett den 16 januari 1915 avgivet utlåtande till en början meddelat, att överstyrelsen i anledning av revisorernas ovanberörda anmärkningar genom cirkulär från samtliga statsunderstödda enskilda läroanstalter infordrat upplysningar, dels i vilken utsträckning

biträdande föreståndarinna under år 1913 i förekommande fall haft ned-satt undervisningsskyldighet, dels ock i vilken utsträckning ämneslärarinna under år 1913 bestritt undervisning i andra övningsämnena än välskrivning. De inkomna uppgifterna äro sammanfattade i en överstyrelsens utlåtande bifogad översiktstablå.

I fråga om de sålunda infordrade uppgifterna har överstyrelsen anført följande:

»Av dessa uppgifter framgår, att under vårterminen 1913 för 57 och under höstterminen samma år för 53 ämneslärarinnor undervisning i andra övningsämnena än välskrivning inräknats i tjänstgöringen samt att denna undervisning i övningsämnena för de allra flesta omfattat blott ett obetydligt antal lektioner; endast i några få fall (4 under vårterminen och 6 under höstterminen) har ifrågavarande undervisning uppgått till 6 à 7 lektioner i veckan. Blott beträffande en lärarinna har denna siffra överskridits, i det att i hennes tjänstgöring, omfattande 25 à 26 veckotimmar, ingått 10 timmars undervisning i sång.

Av de lämnade uppgifterna framgår vidare, att 22 läroanstalter haft biträdande föreståndarinnor. För fem av dessa — av dem fyra vid läroanstalter, som haft två, respektive tre biträdande föreståndarinnor — har statsbidrag ej utgått. Om med hänsyn till bestämmelserna i § 133 mom. 2 och 5 av läroverksstadgan och i överensstämmelse med inom överstyrelsen tillämpad praxis 20 veckotimmars undervisningsskyldighet sättes såsom minimigräns för att ämneslärarinna skall anses ha full tjänstgöring, så finnes, att vardera terminen 8 av de 20 biträdande föreståndarinnor, till vilkas lön statsbidrag utgått, ej såsom sådana åtnjutit någon nedsättning i sin undervisningsskyldighet, i det att denna omfattat 20 lektioner eller därutöver; 10 hava åtnjutit en nedsättning i undervisningsskyldigheten av 1—5 timmar i veckan, det vill säga undervisat minst 15 veckotimmar; en har undervisat 14 veckotimmar vardera terminen, en 10 timmar den ena och 2 timmar den andra.»

Därefter har överstyrelsen för egen del i ärendet anført följande:

»Vad angår inräknandet av undervisning i välskrivning i ämneslärarinnors tjänstgöring torde däremot ingen befogad anmärkning kunna göras, då ämneslärare och ämneslärarinnor vid de allmänna läroverken, i vissa fall i avsevärd utsträckning, sedan gammalt inräknat sådan tjänstgöring i sin undervisningsskyldighet. Samma är förhållandet med vakt vid skrivning, som, under den tid de allmänna läroverken hade fasta skrivdagar, ävenledes inräknades i tjänstgöringen. Vad åter angår undervisning i andra övningsämnena än välskrivning, får överstyrelsen erinra därom, att genom nådiga kungörelsen den 21 februari 1914 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. medgivits, att ämneslärarinna med full tjänstgöring må kunna fullgöra intill en tredjedel därav i övningsämnena. Ehuruval denna nådiga kungörelse är av senare datum än det år, varom nu är fråga, torde dock i nämnda medgivande av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen få anses ligga ett erkännande av billigheten i den praxis, som förut följts, att i ämneslärarinnas tjänstgöring ingå till någon mindre del ingå undervisning även i övningsämnena. Såsom av de inhämtade, förut meddelade uppgifterna framgår, synes under år 1913 i intet fall nämnda gräns för ämneslärarinnas undervisning i övningsämnena hava överskridits; i de allra

flesta fallen har sådan undervisning, där den förekommit, omfattat vida mindre än en tredjedel av ämneslärarinnas undervisningsskyldighet.

Frågan om avkortning av biträdande föreståndarinnas undervisningsskyldighet är, enligt överstyrelsens mening, av mera komplicerad art. Överstyrelsen tillåter sig i sistberörda avseende först erinra därom, att jämlikt förenämnda nådiga kungörelse den 29 oktober 1909 de av riksdagen fastställda bestämmelserna om avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter icke uppställa någon fördrän på meddelande av undervisning, utan på fullgörande av tjänstgöring till viss omfattning. Därav skulle den slutsatsen kunna dragas, att ämneslärarinnorna skulle kunna få utbyta viss undervisning mot tjänstgöring av annan art i läroanstaltens tjänst, under förutsättning att tjänstgöringen i det hela kan anses äga den omfattning, att den kan jämföras med en ämneslärarinna vid allmänt läroverk.

I sak lärar ett sådant utbyte, när det gäller biträdande föreståndarinna, få anses skäligt. I läroanstalter, som i avseende på lärjungarnas antal nått en starkare utveckling, är det givetvis från uppfostrans synpunkt av vikt att den ordinarie föreståndarinna eller föreståndaren har ett biträde vid sin sida. Om nu vid en sådan utveckling skolan ställes i valet mellan att utse en ny ordinarie föreståndarinna och avlöna denna efter stadgade grunder eller att fortfarande nöja sig med en föreståndarinna eller föreståndare, skulle måhända mången gång de ekonomiska förhållandena medföra, att skolans ledning bleve sämre, än den bort vara. Från denna synpunkt synes det nu på vissa håll rådande systemet med biträdande föreståndarinnor, som behålla en del av sin undervisning och avlönas som ämneslärarinnor, vara till nytta. Genom anställande av en biträdande föreståndarinna möjliggöres jämväl för föreståndarinnan att åtaga sig en mer omfattande undervisning, än eljest vore möjligt.

Överstyrelsen håller likväl före, att dessa biträdande föreståndarinnor, om de skola betraktas såsom ämneslärarinnor, böra äga en undervisningsskyldighet, som icke i någon avsevärd grad skiljer dem från ämneslärarinnor. I detta avseende tillåter sig överstyrelsen meddela, att överstyrelsen vid prövning av ansökningar om uppflyttning i högre lönegrad plägar låta biträdande föreståndarinnor tillgodoräkna sig en minskning i undervisningsskyldighet per vecka av ungefär 5 timmars omfattning. Enligt vad de lämnade uppgifterna utvisa, ha under år 1913 endast två biträdande föreståndarinnor haft än större nedsättning i sin undervisningsskyldighet än den nyssnämnda.

Det är enligt överstyrelsens mening angeläget för skolorna, att ingen förändring i den praxis, som överstyrelsen tillämpat med avseende på storleken av biträdande föreståndarinnas undervisningsskyldighet, göres erforderlig. De enskilda läroanstalternas ekonomi är i regeln sådan, att de endast med svårighet få inkomster och utgifter att gå ihop, varför de allra flesta knappast kunna bära den utgift, som skulle uppstå genom nödvändigheten att avlöna biträdande föreståndarinna på samma sätt som föreståndarinnan. För den händelse Eders Kungl. Maj:t i anledning av den väckta frågan skulle finna för gott utfärda närmare bestämmelser i berörda avseende, tillåter sig därför överstyrelsen framhålla såsom önskvärt, att dessa bestämmelser måtte gå i samma riktning som den av överstyrelsen följda praxis, så att för en ämneslärarinna, som därjämte tjänstgör såsom biträdande föreståndarinna, en tjänstgöring omfattande minst 15 timmars undervisning i veckan måtte godtagas såsom full tjänstgöring.

Därjämte får överstyrelsen framhålla, att överstyrelsen har för avsikt att meddela de läroanstalter, vid vilka biträdande föreståndarinnan haft en mindre undervisningsskyldighet än den nyssnämnda, att enligt överstyrelsens mening sagda minimigräns bör iakttagas tillsvidare och intill dess särskilda bestämmelser i denna fråga kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva utfärdade.»

I anledning av den utav revisorerna uttalade uppfattningen att bestämmelsen angående ämneslärarinnas tjänstgöringsskyldighet för erhållande av statsbidrag till hennes avlöning avser allenast verklig undervisning i läroämnen i ungefär samma utsträckning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk, har riksdagen särskilt fäst sig vid de fall, då i berörda tjänstgöringsskyldighet inräknats bestridande av befattning såsom biträdande föreståndarinna. Med hänsyn till vad läroverksöverstyrelsen i detta avseende anført, synes det riksdagen böra tagas i övervägande, i vad mån en jämkning i den ämneslärarinna sålunda åliggande undervisningsskyldighet kan vara av omständigheterna påkallad i det fall, att lärarinnan tillika tjänstgör såsom biträdande föreståndarinna. Utan att nu vilja närmare ingå på prövning av denna fråga har riksdagen emellertid velat uttala, att det synes riksdagen, som om den nedsättning i undervisningsskyldigheten av 5 timmar i veckan, som överstyrelsen i sådant fall i annat sammanhang låtit vederbörande tillgodokomma, även synes kunna ifrågasättas för de fall, som av revisorerna framhållits såsom anmärkningsvärda, nämligen i fråga om statsbidrags utgående till ämneslärarinna, som tillika tjänstgör som biträdande föreståndarinna. Och vill riksdagen framhålla önskvärdheten därav, att en jämkning i berörda avseende av nu gällande bestämmelser må komma till stånd.

Riksdagen får alltså anhålla, det tacktes Eders Kungl. Maj:t efter utredning, i vad mån en jämkning kan böra vidtagas i nu gällande bestämmelser rörande den tjänstgöringsskyldighet, som åligger ämneslärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt för det fall att hon tillika tjänstgör såsom biträdande föreståndarinna, för riksdagen förlägga det förslag i ämnet, vartill sagda utredning må giva anledning.

Domänstyrelsen.

Under berättelsen angående domänstyrelsen hava revisorerna i § 1 uttalat sig i allmänhet rörande förvaltningen av statens skogar. Sina härutinnan uttalade meningar hava revisorerna inrymt i följande punkter:

»1. Det är nödvändigt, att en inventering av statens norrländska

skogstillgångar med det snaraste fullbordas. Denna inventering bör verkställas så, att en så fullständig bild, som med kostnadernas begränsning inom rimliga belopp möjligen kan åstadkommas, erhålles ej blott av virkesförrådets storlek, utan även av dess beskaffenhet, åldersklassfördelning, tillväxt och värde. Såsom ytterligare motiv till en sådan åtgärd, utöver vad revisorerna i det föregående hava anført, kan framhållas, att mer än hälften av statens skogsareal ej varit föremål för undersökning, och att många av de verkställda undersökningarne endast omfattat en del av virkesförrådet. Då en skogsbokföring saknats, hava de erhållna resultaten ej längre ett sådant värde, att en efter förhållandena avpassad avverkningspolitik kan grundas på dem.

De vid inventeringen erhållna siffrorna böra offentliggöras uti den av domänstyrelsen utgivna officiella statistiken.

2. På grund av de vid en dylik inventering erhållna uppgifterna bör uppgöras en beräkning av den blivande avverkningen, varvid nödig hänsyn tages till skogens beskaffenhet och nödvändigheten av att undvika förluster genom virkets försämring eller förstöring.

3. De i punkt 1 och 2 angivna undersökningarna och beräkningarna böra bli grundläggande för en uppdelning av de norrländska skogarna på lämpliga tjänstgöringsområden, varvid tillbörlig hänsyn även bör tagas därtill, att för varje slag av arbete ej användes dyrbarare arbetskraft än som är av behovet påkallat.

4. Med ledning av de vid inventeringen framkomna siffrorna för virkesförråd, tillväxt och värde bör uppläggas och för framtiden med noggrannhet fullföljas en bokföring över statens skogstillgångar.

5. Innan ovan omförmälda inventering ägt rum, kan visserligen icke med säkerhet avgöras, huruvida det nuvarande skogskapitalet anlitas utöver sin tillväxt, men med hänsyn till kronoskogarnas omfattning och allmänna beskaffenhet lär i allt fall kunna redan nu fastslås, att betydligt större belopp för föryngring och markvård, än som nu utgå, böra komma till användning och arbetena för nämnda ändamål således i vidgad omfattning bedrivas.»

I ett den 18 januari 1915 dagtecknat, av åtskilliga bilagor åtföljt utlåtande har domänstyrelsen yttrat sig över vad revisorerna såväl i ovanberörda avseenden som i vissa andra punkter anført. Med en till riksdagens vederbörande utskott sedermera inkommen skrivelse har styrelsen, under förmälan att en till styrelsens förutnämnda utlåtande hörande, såsom bilaga 8 fogad tablå blivit felaktigt uppställd, överlämnat ny, ändrad tablå, vilken såsom bilaga åtföljer riksdagens förevarande skrivelse.

Den uppfattning, som domänstyrelsen beträffande de av revisorerna

anmärkta förhållandena i sitt ovanberörda utlåtande hävdad, har styrelsen sammanfört i vissa huvudpunkter. De av dessa punkter, vilka hänföra sig till de av revisorerna gjorda uttalandena rörande den allmänna hushållningen med statens skogar, äro av följande lydelse:

»1) 1902 års indelningscirkulär, med vars utfärdande styrelsens nuvarande chef och ledamöter icke tagit befattning, innehåller visserligen några bestämmelser av innebörd att föranleda till för låg avverkning. De av dessa, som härvid varit av betydelse, äro likväl genom senare cirkulär av styrelsen upphävida eller ändrade. Tillräckliga bestämmelser i övrigt att förhindra för låg avverkning finnas. Om dessa i vissa fall icke följts, kan detta i och för sig ledsamma förhållande icke läggas cirkuläret till last. Dess föreskrifter hava varit av mycket stort värde för införande av bättre metoder för avverkningens uttagande och skogens förnygring, varför dess betydelse i utvecklingen icke bör underskattas. Kritik av lösryckta delar av cirkuläret kan ej leda till ett rättvist bedömande av detta i dess helhet.

2) 1912—1913 års indelningsföreskrifter hava icke tillkommit utan efter noggrant övervägande. Redan 1907 tillkallade styrelsen vissa personer vid skogsinstitutet och de förberedande skogsskolorna samt skogsförsöksanstalten för diskussion angående nya indelningsbestämmelser. Vid 1910 års sammanträde med samtliga överjägmästare diskuterades åter samma fråga. På grundval av dessa diskussioner upprättades år 1911 inom styrelsen förslag till nya indelningsbestämmelser, vilka sedan remitterades till direktören för skogsinstitutet för att tillika med lärarna i skogsindelning och skogsmätning däröver avgiva yttrande. Sedan dessa därefter sammanträtt inför styrelsen 1912, avgåvo de utlåtande i ärendet, som i huvudsak lades till grund för styrelsens ifrågavarande föreskrifter. Då diskussion angående tillämpningen av dessa lämpligen icke borde ske, förrän desamma hunnit komma till användning i samtliga distrikt och erfarenhet samt material från taxeringsarbeten enligt dessa föreskrifter förelågo, kunde överläggning därom icke komma till stånd tidigare än vid 1914 års sammanträde med överjägmästarna. Vid detta sammanträde, då även direktören för skogsinstitutet jämte förstnämnda lärare därstädes voro närvarande, genomdiskuterades sagda föreskrifter. Det är styrelsens avsikt att före instundande vår utfärda ett fullständigt skogsindelningscirkulär. Detta har icke kunnat tidigare slutarbetas, på grund av att styrelsen varit i hög grad överhopad med arbeten, som icke kunnat undanskjutas. Beträffande särskilt bestämmelser för avverkningsberäkning har styrelsen tillika ansett önskvärt att till ledning för dem hava tillgång till ett efter de nya grunderna för taxeringen erhållet större material.

3) Styrelsen har haft sin oavslätliga uppmärksamhet riktad på att genom förhöjning av avverkningen uttaga skadad och övermogen skog samt skog, som i beståndsvårdens intresse bort avverkas, samt att såväl i allmänhet som särskilt för detta ändamål få utsyningarna förlagda och utförda på mest ändamålsenliga sätt. Därom vittna — utom de vid chefsinspektionerna förda protokoll — styrelsens därom utfärdade föreskrifter åren 1906 och 1910 samt uttalanden vid fastställandet av skogsindelningsplaner ävensom att styrelsen upptagit dessa frågor till diskussion vid sammanträden med samtliga överjägmästare åren 1911 och 1913. Styrelsen har icke heller någonsin nedsatt de årliga utsyningsförslagen, men väl i många fall höjt dem.

4) Avverkningen har successivt ökats, så att den sedan år 1905 ungefär för-

dubblats. Med denna fortgående höjning beräknar styrelsen, att om tillräcklig ökning av skogspersonalen erhålles, kunna inom få år komma upp till det årliga avverkningsbelopp, eller 2.5 procent av virkesförrådet, som styrelsen angivit i sitt yttrande över den, uppå föranstaltande av statsrådet och chefen för finansdepartementet för första försvarsberedningen gjorda utredningen angående den framtida avkastningen av statens skogar i Norrland och Dalarna, och skulle alltså den årliga avverkningsprocenten därefter bliva ungefär dubbelt så stor som den till cirka 1.2 beräknade tillväxtprocenten. Om ock avverkningen i några vissa revir i nedre Norrland, där god konkurrens å virke tidigt inträtt, förr kunnat ökas, gäller detta alls icke Norrland i dess helhet, där större höjning av avverkningarna icke kunnat ske utan nedgång i virkesprisen.

Man må emellertid hysa vilka åsikter som helst angående, huru stor avverkningen bort vara, så har den i allt fall med den hittills varande personalen icke kunnat vidare ökas, om nämligen åren 1912—1914 undantagas. Under sistnämnda år har tillgången å skogstjänstemän efter hand blivit större, men skulle, om ett större antal av dessa använts för utställningar, i stället så mycket mindre av de från och med år 1912 påbörjade skogsindelningsarbeten kunnat utföras.

5) I fråga om de av statsrevisorerna besökta kronoparkerna inom Ångermanälvens flodområde, där revisorerna ansett, att de i skogsindelningsplanerna beräknade avverkningsbeloppen äro för låga, synas revisorerna icke hava beaktat, att avverkningarna å dessa parker på grund av styrelsens meddelade allmänna föreskrifter i själva verket varit betydligt större än de i planerna beräknade.

6) Ehuru skogsbestånden i större eller mindre utsträckning å vissa kronoparker, särskilt i nedre Norrland, äro avtynande, så gäller detta ingalunda de norrländska kronoparkerna i allmänhet. Skadad och övermogen skog finnes visserligen i ganska stor utsträckning men allenast i jämförelsevis mindre omfattning i form av hela avtynande bestånd. Därför kan också den skadade och mera övermogna skogen i allmänhet uttagas genom förhuggningar om ock emellanåt föryngringsluckor samtidigt böra upptagas. Sådan skog skulle också i större grad än som skett redan hunnit att tillgodogöras, om avverkningarna tidigare inriktats just därpå. Där dylik skog icke kan avverkas genom förhuggningar, utan i stället trakthuggning måste ske, kan avverkningen icke ökas i vilken grad som helst, enär trakthuggen icke kunna utläggas i obegränsad utsträckning. I bestånd, som icke kunna med korta mellantider genomhuggas, kan icke förekommas att träd torka. I Norrland, där bestånden tidigare icke kunnat gallras, där stora områden av även de äldre bestånden ännu icke hunnit att genomhuggas, där dessa huggningar i allt fall icke kunna återkomma annat än med mer eller mindre långa tidsintervaller och där förut utav den avtorkande skogen endast grövre träd kunnat tillgodogöras, borde alltså nu finnas stora förråd torrskog, om skogsbestånden i stort sett hade sådan berägenhet att torka, som man i vissa tidnings- och tidskriftsartiklar samt i vissa fall även i riksdagen sökt göra gällande. Att detta dock icke är förhållandet, framgår av de sammandrag över hittills, enligt 1912 års cirkulär utförda skogstaxeringar, som hunnit upprättas (Bil. 3 och 4).

7) Gent emot statsrevisorernas anmärkning, att i de av revisorerna besökta reviren så ringa kostnader per hektar av revirens hela skogsmarksareal och i procent av de årliga försäljningsmedlen nedlagts på skogsodling, erinras, att detta i all' huvudsak beror därpå, att smärre virkesdimensioner först på senaste åren, i vissa fall först på sista åren och i andra fall ännu icke alls kunnat avsättas. Trakt-

hyggen, där markvårds- och skogsodlingskostnader kunnat utföras, hava därför icke hunnit uppstå till sådan omfattning, att kostnaderna för dylika åtgärder kunnat uppgå till några högre belopp per hektar av revirens mycket stora skogsarealer eller större procent av deras höga skogsmedelssummor. Trakthyggen komma emellertid efter hand att upptaga allt större arealer och i förhållande därtill komma kostnaderna för markvårds- och skogsodlingsåtgärder att springa i höjden. Redan åren 1913 och 1914 visa i detta avseende betydligt höjda siffror. Enligt styrelsens mening är det icke heller riktigt att bedöma skogsskötselns ståndpunkt genom dylika jämförelser. Det är nämligen icke de därför utlagda kostnadernas storlek, som bör bevisa, huruvida dylika åtgärder blivit eftersatta, utan i stället det förhållandet, att trakter finnas, där sådana åtgärder kunnat göras, men icke gjorts. Styrelsen har i riksdagen klandrats för att hava avslagit framställningar om anslag till skogsodling, ehuru styrelsen aldrig, trots den oftast stora svårigheten att få de beviljade anslagen att räcka till alla krav, avslagit sådana framställningar. Ty, att styrelsen till mindre belopp begränsat begärda sådana anslag, då arbetskostnaden eller fröåtgången per hektar eller priset per kilo för fröet uppenbart beräknats för högt, kan icke få tydas såsom ett avslående eller oberättigat avprutande. Styrelsen har tvärtom i många fall tillagt kostnader för sådana åtgärder, där dylika icke varit föreslagna.

Till dikningen av myrar begärda kostnader hava däremot i rätt stor utsträckning måst avslås på grund av bristande anslag. Dock har oftast icke funnits tillräcklig personal för deras utförande

I likhet med statsrevisorerna anser styrelsen, att inventeringen av skogstillgångarna bör påskyndas så mycket som möjligt. Av brist på personal har likväl denna varken kunnat börjas tidigare eller forceras mera, än som skett. Det hade varit styrelsens mening att till detta ändamål begära högre anslag för innevarande år, än vad som skett, men styrelsen ansåg sig på grund av erhållen föreskrift att för detta år i möjligaste mån begränsa anslagskraven, därför icke böra ifrågasätta högre anslag är för år 1914.

9) I likhet med statsrevisorerna anser även styrelsen, att en noggrannare bokföring över statens skogstillgångar bör uppläggas och fullföljas, men en sådan kan icke komma till stånd, förrän de ännu arbetande kommittéerna avgivit sina betänkanden och särskilda arbetskrafter därför erhållits såväl hos den lokala skogsförvaltningen som hos styrelsen.

14) Då statsrevisorerna även i fråga om skogsskötselns direkta handhavande riktat anmärkningarna mot domänstyrelsen, nödgas styrelsen framhålla, att styrelsen icke kan påtaga sig det ansvar, som uppenbarligen bör påvila den lokala skogsförvaltningen. Då dennas befogenhet i avseende på skogsskötseln är synnerligen stor, trots vad av den norrländska skogsvårdskommittén och även i övrigt blivit i motsatt riktning uttalat, och då det på grund av skogarnas beskaffenhet — särskilt i fråga om Norrland — måste så vara, lärer ock skogsförvaltningens ansvar böra bedömas i förhållande därtill. Därvid måste dock nödig hänsyn fästas vid vad som för skogsförvaltningen varit möjligt åstadkomma med avseende på rådande avsättningsförhållanden och de för stora tjänstgöringsområdena.

15) Då styrelsen efter tillsättandet av den norrländska skogsvårdskommittén

år 1907 och senare kommittéer, som ännu äro i verksamhet, ansett sig vara förhindrad att avgiva förslag till sådana ändringar i fråga om styrelsen och den lokala skogsförvaltningens organisation, som äro oundgängligen nödiga, för att en tillfredsställande skötsel av de allmänna skogarna skall kunna införas, har styrelsen måst inskränka sig till mindre partiella organisationsförslag samt att i fråga om skogsskötseln i främsta rummet söka genom efter hand ökade avverkningsbelopp tillgodogöra skadad och övermogen skog samt skog, som i beståndsvårdens intresse bort avverkas, ävensom verka för införande av större likformighet i förvaltningen samt tillämpande av bättre affärsmetoder, så långt detta med gällande författningar varit möjligt.

Det synes styrelsen att dess verksamhet bör bedömas med hänsyn till de medel och den makt, som statsmakterna givit styrelsen. Med detta till utgångspunkt skall man finna, att, trots statsmakternas efter hand ökade intresse och öfvervillighet för skogsväsendet, anslagen alltid varit för små, personalen i skogsstaten svagare avlönad än i andra verk likställd personal samt att personalen alltid varit och fortfarande är för fåtalig. Domänstyrelsens stora svårighet att med den starkt växande arbetsbördan, varav uppgifterna i bil. 21 och 22 torde i viss grad utgöra mätare, kunna med samma personal medhinna allt, torde ligga i öppen dag.»

Det spörsmål revisorerna här gjort till föremål för särskild uppmärksamhet är av synnerlig betydelse ej blott för de landsändar, där statsskogarna i största utsträckning finnas, utan även för hela vårt land. I skogarna har svenska staten en av sina värdefullaste tillgångar, och på en god förvaltning av dessa beror ej endast storleken av de statsinkomster, som denna tillgång kan lämna i våra dagar, utan ock omfattningen av de värden, vi överlämna åt kommande generationer av svenska statsborgare att utnyttja och omvärda.

Att olika synpunkter och principer kunna göra sig gällande ifråga om ett så viktigt och så svårt område som det, vilket i sig innefattar spörsmålet om bästa sättet för statens skogshushållning, särskilt beträffande norrlandsskogarna, är naturligt, och givetvis tilltror sig riksdagen icke att kunna fälla ett avgörande omdöme i alla de tvistefrågor, som i detta avseende vid olika tillfällen framförts till diskussion. Beträffande åter de mera avgränsade delar av frågan om den norrländska skogshushållningen, som upptagits i revisorernas här förevarande framställning, föreligger dels genom deras utredning, dels genom domänstyrelsens förklaring, dels ock i norrländska skogsvårdskommitténs betänkande ett så pass omfattande och klargörande material, att man av detta synes kunna draga åtskilliga bestämda slutsatser. I detta sammanhang vill riksdagen särskilt framhålla, att domänstyrelsen — ehuru den delvis givit sin förklaring över statsrevisorernas anmärkningar karaktären av ett detaljerat försvar mot desamma — dock i allt väsentligt i sak omfattar de av revisorerna uttalade önskemål.

Vad först beträffar spørgsmålet om en snar *inventering av statens norrländska skogstillgångar*, är domänstyrelsen ense med revisorerna om nödvändigheten härav. En sådan inventering har redan år 1912 påbörjats inom Umeå distrikt, och domänstyrelsen har sedermera i större eller mindre utsträckning igångsatt liknande arbeten inom de andra norrlandsdistrikten. Beträffande ändamålet med denna inventering råder även i flera avseenden enighet mellan revisorerna och styrelsen. Att genom densamma skall erhållas en så fullständig bild, som med hänsyn till kostnaderna blir möjlig, av virkesförrådets storlek, beskaffenhet, tillväxt och värde, synes vara en samstämmig mening. Beträffande nödvändigheten av en åldersklassstatistik råda däremot i viss mån olika meningar, i det att revisorerna ansett en tillförlitlig sådan oundgänglig för en planmässig skogshushållning, medan domänstyrelsen ansett att en uppgift om virkesförrådets fördelning å 20- eller 50-åriga åldersklasser icke vore nödvändig för en sådan skogshushållning i Norrland. Ehuru det givetvis ej saknade sitt intresse att, förutom virkesförrådets fördelning i mogenhetsklasser, ävenledes känna samma förråds verkliga fördelning i åldersklasser, funne sig styrelsen med hänsyn till de ökade kostnaderna för taxeringsarbetet — cirka 38,000 kronor årligen jämte ökade kostnader för innearbetet — ej böra ifrågasätta uppgörandet av en sådan statistik som den av revisorerna förordade.

Riksdagen får för sin del ansluta sig till revisorernas i punkt 1 av här ovan återgivna sammanfattning uttalade meningar — detta även i det stycke, där domänstyrelsen företräder en något avvikande uppfattning. Ehuru riksdagen ingalunda underkänner betydelsen av de av styrelsen framhållna kostnadssynpunkterna mot upprättandet av en åldersstatistik för de norrländska statsskogarna, kan riksdagen dock icke i en fråga av så stor ekonomisk omfattning och vikt som den föreliggande finna dessa äga en avgörande betydelse. Även om domänstyrelsen ej tillmäter en sådan statistik samma för skogshushållningen grundläggande betydelse som revisorerna och åtskilliga skogssakkunniga, så finner emellertid även styrelsen statistiken i fråga av intresse, vid vilket förhållande styrelsen icke — därest den på grund av uttalanden från riksdagens sida kan anse betänkligheterna ur ekonomisk synpunkt hävda — läser underlåta att i det nya skogsindelningscirkulär, som styrelsen har för avsikt att i den närmaste tiden utfärda, intaga erforderliga bestämmelser i syfte att även de av revisorerna förordade uppgifterna angående skogarnas fördelning på åldersklasser komma till stånd.

I den av revisorerna under punkt 2 i sammanfattningen här ovan framförda frågan om *avverkningsplanerna* föreligga med hänsyn till den

framtida skogshushållningen knappast några olika meningar mellan revisorerna och domänstyrelsen. Den i 1902 års skogsindelningssirkulär tillämpade normalförrädsformeln såsom en grund för avverkningsplanerna erkännes även av styrelsen såsom otillämplig på norrlandsskogarna med deras långt ifrån normala sammansättning, och det torde därför kunna antagas, att det blivande skogsindelningssirkuläret ej vidare kommer att upptaga denna föråldrade indelningsgrund. Att avverkningen å norrlandsskogarna varit alltför låg med hänsyn till deras abnormt höga förråd av överårig skog, vitsordar ävenledes domänstyrelsen, men den framhåller på samma gång, att en starkare avverkning ej kunnat äga rum med hänsyn till möjligheten att till skäliga priser avsätta virke från en del av statsskogarna. Denna invändning är otvivelaktigt till en viss grad riktig, och, även om man numera vunnit vida bättre avsättningsmöjligheter för avsides liggande skogar än förr, så torde denna domänstyrelsens erinran ej ens för framtiden få lämnas ur sikte. Det blir mången gång vid bestämmande av avverkningen att väga mot varandra de två faktorerna: å ena sidan dyrhetstillväxten om skogen kvarstår i avvaktan på förbättrade avsättningsmöjligheter, å andra förlusten genom virkets försämring samt förhindrandet eller fördröjandet av skogens förnyelse. Av domänstyrelsens förklaring torde man dock kunna draga den slutsatsen, att enligt styrelsens åsikt för framtiden större vikt bör tillmätas den sistnämnda av dessa faktorer än under gångna tider — en uppfattning som riksdagen finner väl grundad.

I detta sammanhang vill riksdagen ifrågasätta, huruvida icke högre priser å virket från statens skogar skulle uppnås, därest utstämplingarna verkställdes året före försäljningen i stället för, såsom nu, samma år. Därigenom bleve skogsspekulanterna bättre i tillfälle att före auktionerna värdera det virke, som försäljes, varjämte måhända flera spekulanter inställde sig. Med en sådan anordning vunnos ock, att de norrländska skogsauktionerna, som nu förrättas i oktober månad, medan de finska äga rum i augusti, skulle kunna utsättas till en med hänsyn till konkurrensen gynnsammare tidpunkt än den nuvarande.

Därest man sålunda från domänstyrelsens sida vidtager nödiga åtgärder för att hålla virkespriserna uppe på en skälig nivå, lär man för framtiden ej bliva nödsakad att i samma utsträckning som tidigare av dessa hänsyn uppskjuta avverkningen av överårig skog i Norrland.

I punkt 3 av meranämnda sammanfattning hava revisorerna vidare framhållit, att de under punkterna 1 och 2 angivna undersökningarna och beräkningarna böra bliva grundläggande för en uppdelning av de norrländska skogarna på lämpliga tjänstgöringsområden, ävensom fram-

hållit önskvärdheten av att för varje slag av arbete ej användes dyrbarare *arbetskraft* än som är av behovet påkallad. Domänstyrelsen framhåller ock i sin förklaring vid upprepade tillfällen, att bristen på arbetskraft hindrat styrelsen i dess strävanden efter en rationell skogshushållning. Att sistnämnda sakförhållande varit en väsentlig anledning till de brister, som vidlåda statens skogshushållning, lär ej kunna bestridas, och riksdagen har för närvarande under sin prövning ett av Eders Kungl. Maj:t framlagt förslag avseende bland annat upprättandet av ett antal nya revir i Norrland jämte en betydande utökning av antalet tjänstemän och betjante inom skogsstaten.

Emellertid torde det för vinnande av en bättre sakernas ordning ej vara tillräckligt att ett visst antal nya revir inrättas. Såsom revisorerna antyda, är det av icke mindre vikt att man inom skogshushållningen för de olika arbetsuppgifterna ej använder dyrare arbetskraft än som i varje särskilt fall erfordras. Att missförhållanden i berörda avseenden finnas, är påtagligt. Sålunda lider det intet tvivel, att revirförvaltarnas tid i allt för stor utsträckning tages i anspråk för enklare arbeten i skogen, vilka mycket väl skulle efter jägmästarens anvisning kunna utföras av kronojägare, särskilt sedan dessa genom vunnen erfarenhet och ådagalagd praktisk duglighet visat sig skickade att utföra mera kvalificerade arbetsuppgifter. En annan fråga, som också i detta sammanhang uppställer sig — utan att riksdagen på frågans nuvarande ståndpunkt vill göra några bestämda uttalanden — är den, huruvida icke inom statens skogsförvaltning så väl som inom enskildas funnes lämplig användning för s. k. forstmästare.

Slutligen vill riksdagen framhålla vikten av att vederbörande skogsstatstjänstemän ej splittra sin tid mellan sina ämbetsuppgifter och arbeten i enskild tjänst på ett sätt, som leder till förfång för statstjänsten. Klagomål hava undantagsvis framkommit mot att en och annan skogsstatstjänsteman oskäligt inskränkt den dagliga arbetstiden i skogen, men har domänstyrelsen, enligt lämnade upplysningar, med skärpa inskridit mot sådana tendenser, där de kommit till synes. Riksdagen vill framhålla nödvändigheten av att styrelsen med samma omsorg tillser, att skogsstatens tjänstemän ej påtaga sig arbete utom tjänsten i en utsträckning, som länder statstjänsten till skada.

Vad därefter beträffar den av revisorerna i punkt 4 av sammanfattningen påpekade frågan om *skogsbokföringen*, är denna, såsom av domänstyrelsen framhålles, på grund av en tidigare riksdagsskrivelse föremål för utredning av särskilda sakkunniga, och föranleder revisorernas framställning i denna del följaktligen ej nu något uttalande från riksdagens sida.

Till slut hava revisorerna med styrka framhållit nödvändigheten av att betydligt större belopp för *föryngring och markvård* än som nu utgå, komma till användning och att arbetena för nämnda ändamål således i vidgad omfattning bedrivs. Domänstyrelsens förklaring giver ock vid handen, att arbeten av denna art inom de allra närmaste åren komma att krävas i långt större utsträckning än hittills. I denna uppfattning instämmer ock riksdagen. Så länge oerhörda vidder av sterila, bortdöende eller försumpade skogar finnas å våra kronoparker, är det en plikt för en generation som vår, vilken njuter avkastningen av genom århundraden hopsparade ofantliga skogskapital, att nedlägga åtminstone en någorlunda skälig andel av skogsinkomsterna på arbeten, som gå ut på att trygga kommande släktens utkomstmöjligheter. Förvisso kan ett arbete i denna riktning påräkna de svenska statsmakternas intresserade understöd.

Då det till slut för riksdagen gällt att överväga, vilka omedelbara åtgärder, som böra företagas i anledning av revisorernas förevarande framställning, har riksdagen måst taga hänsyn till följande omständigheter. Angående flera av de spörsmål, som revisorerna upptagit, endera föreligga eller pågå utredningar. Sålunda äro åtskilliga frågor angående skogshushållningen berörda i norrländska skogsvårdskommitténs betänkande, varjämte frågan om skogsbokföringen, såsom förut påpekats, är föremål för särskild utredning. Av domänstyrelsens förklaringar — ävensom i än högre grad genom de upplysningar, som av representanter för styrelsen lämnats riksdagens vederbörande utskott — framgår därjämte, att styrelsen även utan särskilda åtgärder från riksdagens sida är betänkt på att i allt väsentligt ställa sig till efterrättelse de önskemål, som riksdagen ovan uttalat. Vid sådant förhållande har riksdagen ansett sig böra inskränka sin framställning i anledning av revisorernas anmärkningar i nu förevarande del till att omfatta dels frågan om innehållet i det blivande skogsindelningscirkuläret, dels ock frågan om åtgärder till förekommande av användandet av överkvalificerad arbetskraft inom skogsförvaltningen.

Med hänvisning till det ovan anförda får riksdagen alltså anhålla *dels* att Eders Kungl. Maj:t ville meddela domänstyrelsen föreskrift därom, att de av utskottet ovan angivna önskemål beträffande inventering av och avverkningsplaner för de norrländska statsskogarna vid utfärdandet av ett nytt skogsindelningscirkulär måtte bliva beaktade,

dels ock att Eders Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning taga under övervägande, vilka åtgärder, som må befinnas erforderliga för att inom statens skogsförvaltning ej dyrbarare arbetskraft må komma till användning än som med hänsyn till arbetets beskaffenhet är av behovet

påkallad, ävensom för riksdagen framlägga de förslag eller i annan ordning vidtaga de åtgärder, vartill detta övervägande må kunna föranleda.

Rörande kronoöverloppsmarkerna hava revisorerna i § 2 av sin berättelse angående domänstyrelsen anfört följande:

»Enligt domänstyrelsens berättelse för år 1912 — den senaste som vid tidpunkten för revisionens avslutande varit i tryck tillgänglig — uppgick kronoparkernas ytvidd vid 1912 års slut till 4,659,375.94 har. Kronoöverloppsmarkernas areal utgjorde vid samma års slut 1,204,050.52 har, vartill emellertid anmärktes, att enligt kungl. brev den 24 november 1911 inom Gellivare socken överloppsmarker till en areal av 59,254.15 har blivit överförda till kronoparker, till vilken arealförändring emellertid vid berättelsens avgivande hänsyn ej tagits, då erforderliga kartor och handlingar vid samma tid ej inkommit till styrelsen.

Kronoöverloppsmarkerna omfatta sålunda en ytvidd, som i runt tal uppgår till icke mindre än fjärdedelen av alla kronoparkernas sammanlagda areal.

Kronoöverloppsmarkerna förekomma allenast i de två nordligaste länen och inom dessa så gott som uteslutande i lappmarken. Fördelningen på de olika överjägmästaredistriktet var vid 1912 års slut följande:

Luleå	distrikt	754,996.50	har
Skellefteå	»	342,558.96	»
Umeå	»	106,495.06	»

Inom Umeå distrikt kommo icke mindre än 106,480.06 har på Sorsele revir, det nordligaste inom distriktet.

Under de förut omnämnda resor, som revisorerna företagit i övre Norrland, hava revisorerna även kommit att ägna sin uppmärksamhet åt den ställning, som kronoöverloppsmarkerna intaga med hänsyn till skogsvården. Den största kronoöverloppsmarken inom Sorsele revir, nämligen Abmobergets kronoöverloppsmark med en areal av c:a 80,000 har, besöktes av den ena avdelningen, vilken även företog vandringar genom vissa delar av området. Revisorerna hava vidare tagit del av en utförligare beskrivning över så väl denna kronoöverloppsmark som ock de båda andra överloppsmarkerna inom samma revir, nämligen nr 1 Dockmyran och nr 4 Blajken, vilka beskrivningar förekomma i ett av lantbruksingenjören Henning Wikström och extra jägmästaren Gunno Kinnman i maj 1913 på uppdrag av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västerbottens län utarbetat betänkande beträffande dispositionen av dessa överloppsmarker.

Av vad revisorerna vid sin resa iakttago så väl som ock av förut omnämnda beskrivningar hava revisorerna kommit till den uppfattningen, att ur skogsvårdens synpunkt synnerligen stora betänkligheter måste resa sig mot ett fortsatt bibehållande av dessa stora områden såsom kronoöverloppsmarker. Medan för kronoparkerna gälla föreskrifterna i 1 § av förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894, att kronoparkerna skola »behandlas efter sådana på vetenskapliga regler grundade, för olika ortförhållanden lämpade hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd och högsta avkastning», äro kronoöverloppsmarkerna allenast underkastade de allmänna bestämmelserna i samma förordnings 58 §, att vid utsyning skogen ej må hårdare anlitas, än med dess bestånd i framtiden är förenligt. Hushållningsplaner — det första villkoret för en ordnad skogsvård — förekomma sålunda ej beträffande kronoöverloppsmarkerna. Om någon efter system genomförd avverkning, återväxt eller vård kan det följaktligen ej bliva tal. Till stor del äro de överlämnade åt förfall och vanvård. Av vederbörande skogsstatstjänstemän påpekades ock vid revisorernas besök önskvärdheten av att dessa stora skogsområden överföras till kronoparker och därmed till en ordnad skogsvård.

Att detta icke i större utsträckning, än som skett, kommit att äga rum, synes delvis hava berott på vederbörande länsstyrelser, vilka ur kolonisationssynpunkt önskat bibehålla kronoöverloppsmarkerna eller delar av desamma odisponerade. Att så varit förhållandet beträffande de tre överloppsmarkerna inom Sorsele revir torde framgå av det förut omnämnda av lantbruksingenjören Wikström och extra jägmästaren Kinnman avgivna betänkande, vilket tillkommit som resultat av en utredning »varest och till vilken omfattning inom kronoöverloppsmarkerna nr 1, 4 och 6 i Sorsele socken av Västerbottens län finnas områden, som med tillhjälp från angränsande, till överloppsmarkerna hörande skogsmark av nödig husbehovsskog kunna med avseende å tillgång på till odling tjänlig mark anses lämpliga att användas till nybyggen eller egna hem». Betänkandet utmynnar i ett förslag att den å överloppsmarken Abmoberget belägna Galgatmyren efter utdikning upplåtes till egna hem, att vissa lägenheter å samma överloppsmark utläggas till nybyggen, att återstoden av överloppsmarken med undantag av block VIII överföres till kronopark, medan hela de båda överloppsmarkerna nr 1 Dockmyran och 4 Blajken samt block VIII av Abmoberget skulle upplåtas till nybyggesanläggningar och fortfarande bibehållas såsom överloppsmark.

Utan att ingå på ett bedömande av lämpligheten av detta förslag
Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 32 häft. (Nr 85.)

vilja revisorerna framhålla vikten av att åtgärder i allmänhet vidtagas för att kronoöverloppsmarkernas vidsträckta skogsarealer snarast möjligt måtte komma in under en ordnad skogsvård, vilket lämpligen kan ske genom deras överförande till kronoparker.

Att åsidosättande av kolonisationspunkterna genom en sådan åtgärd icke behöver befaras, visas bäst av erfarenheterna från närgränsande revir inom Västerbottens län, där å kronoparkerna vida mera omfattande kolonisationsarbeten bedrivits än å överloppsmarkerna inom Sorsele socken. 1914 års senare riksdag har i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om utredning angående det norrländska kolonisationsproblemet i hela dess vidd, därvid bland annat en av uppgifterna skulle vara att söka nya upplåtelseformer i stället för de numera faktiskt upphörda nybyggesupplåtelseerna. Därest på grund av denna skrivelse framdeles ett mera systematiskt kolonisationsarbete skulle komma till stånd, torde det även ur denna synpunkt vara önskvärt, att kronoöverloppsmarkerna ej förbliva i sitt nuvarande tillstånd.»

I den vid sitt ovanberörda utlåtande fogade sammanfattningen har domänstyrelsen sagt sig dela revisorernas mening däruti, att kronoöverloppsmarkerna fortast möjligt böra överföras till kronoparker, samt framhållit, att den omständigheten, att så icke skett i större utsträckning än hittills varit fallet, likväl icke berodde på styrelsen. Beträffande kronoöverloppsmarkerna har styrelsen i sitt utlåtande i övrigt anfört följande:

»Uti vad riksdagens revisorer anfört angående lämpligheten av att kronoöverloppsmarkerna i allmänhet så fort ske kan överföras till kronoparker, får domänstyrelsen i underdånighet instämma. Styrelsen tillåter sig rörande denna fråga erinra om styrelsens skrivelse den 30 augusti 1910 med förslag om överförande till kronoparker av bland annat de av revisorerna särskilt omnämnda överloppsmarkerna Abmoberget, Dockmyran och Blajken i Sorsele socken, samt Eders Kungl. Maj:ts i anledning därav den 14 mars 1911 meddelade nådiga brev, varuti Eders Kungl. Maj:t fann gott förordna att till kronoparker skulle avsättas samtliga de av domänstyrelsen föreslagna överloppsmarkerna förutom nyssnämnda inom Sorsele socken belägna. Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västerbottens län hade nämligen hemställt, att med frågan om sistnämnda markers överförande till kronoparker måtte få anstå i och för utredning genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande rörande lämpligheten av desammas upplåtande till nybyggen eller egna hem.

Domänstyrelsen har icke kännedom om det av statsrevisorerna omnämnda förslag till kolonisation av viss del av kronoöverloppsmarken Abmoberget, vilket genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg jämlikt nyssnämnda nådiga brev den 24 mars 1911 lärt hava utarbetats.»

Revisorernas uppfattning rörande lämpligheten av kronoöverloppsmarkernas överförande till kronoparker har, som synes, vunnit

instämmande från domänstyrelsens sida. Då kronoöverloppsmarkerna icke äro underkastade någon ordnad skogsvård i egentlig mening, i det hushållningsplaner för dem ej äro uppgjorda, bör givetvis uppmärksamheten riktas på åtgärder i syfte att förhindra deras överlämnande åt förfall och vanvård. Det ändamål, vartill kronoöverloppsmarkerna i denna deras egenskap huvudsakligen bibehållits, nämligen tillgodoseendet av vissa kolonisationsintressen, torde i en framtid, då hela det norrländska kolonisationsproblemet når sin slutliga lösning, förlora sitt berättigande. Då sålunda från skogsvårdens synpunkt betänkligheter måste yppa sig mot ett fortsatt bibehållande av kronoöverloppsmarkerna i denna deras egenskap, får riksdagen, som visserligen icke förbisett att i enstaka undantagsfall särskilda omständigheter kunna resa vissa hinder mot en åtgärd av förevarande art, anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att kronoöverloppsmarkerna i allmänhet snarast möjligt må överföras till kronoparker.

Stockholm den 18 maj 1915.

Med undersätlig vörndnad.

Uppgift å de under nedanstående år inom de tre nordligaste överjägmästaredistrikten utstämplade till de poster, som på grund av för låga anbud icke kunnat

År	L u l e å d i s t r i k t								S k e l l e f t e å d i s t r i k t							
	1		2		3		4		1		2		3		4	
	Å auktion		Å auktion		Rest oförsålt		Rest oförsålt		Å auktion		Å auktion		Rest oförsålt		Rest oförsålt	
	utbudna		och sedermera under samma år efter infordrade anbud försålda		vid årets utgång		vid nästkommande höstauction sedan därförut under året vissa poster sålts		utbudna		och sedermera under samma år efter infordrade anbud försålda		vid årets utgång		vid nästkommande höstauction sedan därförut under året vissa poster sålts	
	Antal försäljningsposter	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd	Antal poster	Summa träd
1905	91	373,858	91	373,858	—	—	—	—	151	406,200	131	381,385	20	24,815	4	209
1906	97	364,069	93	350,439	4	13,630	4	13,630	134	392,187	128	383,515	6	8,672	5	3,672
1907	92	335,941	87	304,451	5	31,490	4	27,990	176	492,883	148	416,570	28	76,313	25	67,376
1908	90	336,589	53	177,928	37	158,661	24	111,438	153	604,615	81	301,844	72	302,771	40	147,919
1909	106	473,506	49	199,183	57	274,323	31	164,580	167	736,174	76	318,454	91	417,720	61	229,143
1910	129	623,651	118	571,102	11	52,549	10	47,897	164	771,575	140	667,292	24	104,283	23	99,047
1911	120	532,747	109	471,064	11	61,683	11	61,683	129	704,532	120	660,956	9	43,576	8	38,531
1912	115	544,964	101	458,568	14	86,396	14	86,396	126	764,968	119	734,676	7	30,292	5	21,247
1913	122	697,512	114	649,526	8	47,986	8	47,986	127	774,654	118	722,631	9	52,023	9	52,023
1914	129	727,143	110	598,999	19	128,144	18	123,480	156	1,068,969	150	1,031,142	6	37,827	6	37,827
Summa	1,091	5,009,980	925	4,155,118	166	854,862	124	685,080	1,483	6,716,757	1,211	5,618,465	272	1,098,292	186	696,994

Bilaga.

försäljning å auktion inför vederbörande Konungens befallningshavande utbudna virkesposter ävensom försäljas förrän å höstauktion ett eller annat år senare.

1		2		3		4		1		2		3		4	
U m e å d i s t r i k t								S u m m a							
Å auktion utbudna		Å auktion och sedermera under samma år efter infordrade anbud försålda		Rest oförsålt vid årets utgång		Rest oförsålt vid nästkommande höstauktion sedan därförut under året vissa poster sålts		Å auktion utbudna		Å auktion och sedermera under samma år efter infordrade anbud försålda		Rest oförsålt vid årets utgång		Rest oförsålt vid nästkommande höstauktion sedan därförut under året vissa poster sålts	
Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd	Antal pos- ter	Summa träd
170	446,774	155	413,081	15	33,693	3	4,017	412	1,226,832	377	1,168,324	35	58,508	7	4,226
156	401,007	151	385,692	5	15,315	3	8,761	387	1,157,263	372	1,119,646	15	37,617	12	26,063
180	615,014	138	486,375	42	128,639	29	90,838	448	1,443,838	373	1,207,396	75	236,442	58	186,204
184	805,414	153	703,690	31	101,724	15	59,548	427	1,746,618	287	1,183,462	140	563,156	79	318,905
154	767,774	113	554,631	41	213,143	25	116,868	427	1,977,454	238	1,072,268	189	905,186	117	510,591
159	847,784	142	722,749	17	125,035	13	99,725	452	2,243,010	400	1,961,143	52	281,867	46	246,669
161	858,106	116	648,322	45	209,784	24	108,298	410	2,095,385	345	1,780,343	65	315,043	43	208,512
198	978,337	177	869,186	21	109,151	12	43,557	439	2,288,269	397	2,062,430	42	225,839	31	151,200
222	1,073,947	214	1,027,713	8	46,234	8	46,234	471	2,546,113	446	2,399,870	25	146,243	25	146,243
218	1,222,230	190	1,103,034	28	119,196	25	91,288	503	3,018,342	450	2,733,175	53	285,167	49	252,595
1,802	8,016,387	1,549	6,914,473	253	1,101,914	157	669,134	4,376	19,743,124	3,685	16,688,056	691	3,055,068	467	2,051,208